

ONDERZOEK NAAR LEVENSLLOOP VAN BVD-DRAGERS

Veepeiler Rund onderzocht de virusverspreiding die veroorzaakt wordt door de permanente virusuitscheiders, namelijk de BVD-dragers, die in de kudde aanwezig zijn. Hieruit blijkt dat deze dragers de verspreiding van het virus niet alleen bestendigen op het bedrijf van afkomst. Vaak worden dergelijke runderen ook doorverkocht aan andere bedrijven, waar ze een verdere verspreiding van het virus in de hand werken. – Jo Maris, DGZ-Vlaanderen

BVD (boviene virale diarree) is al decennia lang bekend. Het negatieve effect van een sluimerende aanwezigheid van BVD op de productie en de diergezondheid is duidelijk aangetoond. Toch heeft naar schatting ruim driekwart van de rundveebeslagen in Vlaanderen runderen met antistoffen, wat erop duidt dat er op die bedrijven de laatste jaren BVD-dragers aanwezig waren. Veelal is het virus 'sluimerend' aanwezig: er zijn met andere woorden niet altijd duidelijke symptomen. Echter, ook de subklinische aanwezigheid kan een zeer belangrijke economische schadepost betekenen.

BVD-dragers snel opsporen en verwijderen

BVD kan zich op 2 manieren verspreiden. Enerzijds is er de overdracht van dier naar dier; dit noemen we de horizontale (transiënte) besmetting. Deze besmetting zorgt ervoor dat dieren ziek kunnen worden en zelfs kunnen sterven. Maar vaak gaat deze infectie voorbij zonder duidelijk herkenbare symptomen en bouwen de dieren antistoffen op. De afweer of immuniteit van deze dieren op het moment van besmetting is echter sterk ondermijnd. Hierdoor kunnen andere ziektekiemen vrij spel krijgen, wat aanleiding kan geven tot bedrijfsproblemen.

Anderzijds kan BVD tijdens de dracht ook worden doorgegeven van koe naar kalf. Wanneer een kalf in de baarmoeder besmet wordt in de kritische periode van de dracht (tussen 40 en 120 dagen) zijn er meerdere scenario's mogelijk. De koe kan de foetus verwerpen of een abnormaal kalf ter wereld brengen. Een bekend voorbeeld zijn de zogenaamde sterrenkijkers. Ook kan er een kalf geboren worden dat er normaal uitziet, maar dat de

rest van zijn leven het BVD-virus zal verspreiden en andere dieren zal besmetten. Dit noemen we de permanente dragers of PI's (*persistently infected*). Deze BVD-dragers zijn de belangrijkste besmettingsbron van BVD. Als ze niet op jonge leeftijd sterven, kunnen BVD-dragers lang in de populatie aanwezig blijven – naar schatting 10% van de BVD-dragers wordt ouder dan 2 jaar – waardoor ze andere dieren blijven besmetten. Elk

bestrijdingsprogramma voor BVD op het bedrijf, maar ook nationaal, zal dus gestoeld moeten zijn op het snel opsporen en verwijderen van deze dragers. Maar, hier wringt vaak het schoentje ...

Veepeiler volgt dragers van BVD

Een Veepeilerstudie, uitgevoerd door dierenarts Stefaan Ribbens van DGZ, onderzocht gegevens van gekende BVD-dragers over een periode van 2 jaar

Zowel Duitsland als Oostenrijk passen eartotching – door de veehouder – toe op nationale schaal.

(oktober 2009 tot oktober 2011). Deze gekende dragers zijn dieren die op de één of andere manier positief testten voor het BVD-virus. Gedurende de studieperiode bleken in het labo van DGZ maar liefst 2542 dieren afkomstig van 1076 bedrijven positief te testen voor het BVD-virus. Van deze dieren waren er ook voldoende gegevens beschikbaar in Sanitel om hun levensloop te kunnen volgen. Eenmaal de diagnose van BVD-drager wordt gesteld, heeft een veehouder er alle belang bij om dit dier zo snel mogelijk op te ruimen. Dit gebeurde met 1411 (55,5%) van de gevolgde dragers. Echter, 198 dieren (ongeveer 8% van de gevolgde dragers) die op het einde van de studieperiode nog in leven waren en 351 dieren (circa 14%) die in oktober vorig

.....

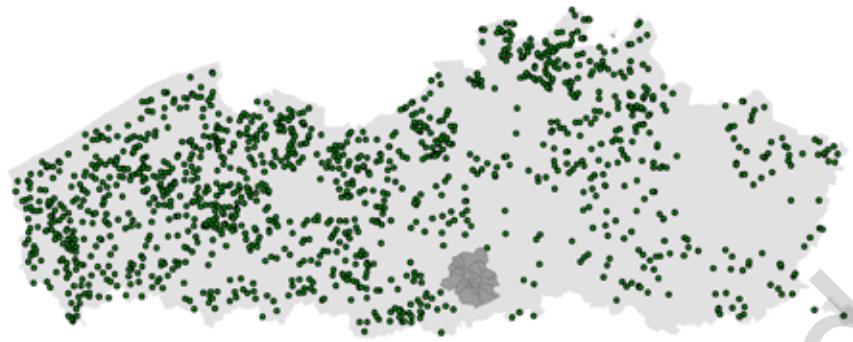
BVD-dragers kunnen lang in de populatie aanwezig blijven waardoor ze andere dieren kunnen besmetten.

.....

jaar niet meer leefden, werden in de loop van hun leven verplaatst naar een ander rundveebedrijf, waar ze dieren hebben besmet. 470 dragers (ruim 18%) waren midden oktober nog steeds in leven op het beslag van bloedonderzoek. 112 runderen (of 4,4% van de gedetecteerde dragers) ten slotte werden uitgevoerd naar het buitenland.

Het is opmerkelijk dat de gemiddelde tijdsduur tussen het vaststellen van het drager-zijn en het effectief verwijderen of verplaatsen van het dier 112 dagen bedroeg, dus 3 à 4 maanden. Omdat de BVD-dragers er vaak schijnbaar gezond uitzien, hopen veehouders dat deze dieren toch nog iets zullen opbrengen. Niets is minder waar! Elke dag dat een drager op het bedrijf aanwezig is, blijft hij virus uitscheiden. De schade voor de veehouder loopt steeds hoger op.

De Veepeilerstudie bracht aan het licht dat tijdens de onderzochte periode 1356 Vlaamse rundveebeslagen (6,3%) op de één of andere manier in contact zijn geweest met een BVD-drager. Al deze bedrijven zijn dus – zonder het te weten – besmet met BVD. Indien er op dat moment op het bedrijf dieren aanwezig waren op de voor BVD-besmetting kritieke fase van de dracht, had zo'n contactbedrijf veel kans om de verspreiding van het virus op het bedrijf in stand te houden en eventueel andere bedrijven te besmetten.

Tijdens de studieperiode, die liep van oktober 2009 tot oktober 2011, waren er BVD-dragers aanwezig op 1356 Vlaamse rundveebedrijven met in totaal 210.157 runderen.

Figuur 1 Verspreiding van BVD-dragers in Vlaanderen – Bron: DGZ

De cijfers uit deze Veepeilerstudie zijn om meerdere redenen een onderschatting. Omdat slechts een minderheid van de bedrijven in Vlaanderen zijn dieren laat onderzoeken op het voorkomen van BVD, ligt het reële aantal BVD-dragers in onze veestapel in werkelijkheid veel hoger. Ook houdt deze studie geen rekening met het feit dat sommige dragers tijdens hun leven zijn doorverkocht aan meerdere bedrijven. Enkele dieren uit het onderzoek verbleven op 5 à 6 beslagen, waar ze telkens opnieuw een bron van besmetting vormden!

De strijd aanbinden tegen BVD

BVD is wijd verspreid en heeft een zware economische impact. Een systemische aanpak dringt zich op. Het is belangrijk om de BVD-dragers zo snel mogelijk op te

sporen en te elimineren om verder onheil te voorkomen. BVD-dragers kan men als volgt opsporen: ofwel kan men van kalveren vóór opname van biest, bloed laten analyseren in het laboratorium, of men kan een oorbioptstaal van kalveren genomen bij de geboorte laten onderzoeken. In beide gevallen worden zo op een snelle manier dragers opgespoord, die vervolgens zo snel mogelijk geëlimineerd moeten worden.

Vandaag is het perfect mogelijk om de aankoop van BVD-dragers te vermijden. Telkens veehouders een dier willen aankopen, kunnen ze gebruik maken van het aankoopprotocol en zo de aankoop van een PI-rund uitsluiten. ■

VAKGROEPEN PLEITEN AL LANGER VOOR STRUCTURELE AANPAK VAN BVD

Zowel de sectorvakgroep Melkvee als de sectorvakgroep Vleesvee en vleeskalveren pleiten allang voor een gestructureerde en verplichte BVD-bestrijding in België. De vakgroepen beschouwen het systematisch weren van BVD-dragers uit het handelsverkeer van runderen als prioritair. Welk zin heeft het op het ene bedrijf een brandje te blussen en op het andere bedrijf een brand te veroorzaken? De vakgroepen zijn vragende partij voor een uitroeiingsprogramma naar Duits model waarbij *ear notching* door de veehouder centraal staat en runderen een 'negatieve BVD-status' kunnen voorleggen vooraleer ze het bedrijf verlaten. Een centrale rol van de bedrijfsdierenarts in het bestrijdingsplan is vanzelfsprekend. De bedrijfsdierenarts moet van alle resultaten op de hoogte zijn en blijft steeds een belangrijke aanspreekfiguur voor de veehouder. Het opstellen van een bedrijfsspecifiek plan van aanpak op geïnfecteerde bedrijven is daarbij essentieel. Boerenbond roept de dierenartsenorganisaties op om het gekibbel over het wel of niet 'earnotchen' door de veehouder te stoppen en zo snel mogelijk in constructief overleg met alle partijen een programma op poten te zetten.

Erik Mijten, Adviseur diergeneeskunde Boerenbond